សក្តានុពលនៃធនធានមនុស្ស និងឧស្សាហកម្ម អន្តរកាលនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

សន្និសីទជាតិស្តីពីសមាហរណកម្មសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ច អាស៊ានឆ្នាំ 2015

ការប្រឈម កាលានុវត្តន៍ភាពសម្រាប់វិស័យ SME នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

Prof. Shandre M Thangavelu

UNDP Consultant

គោលបំណង

- ដើម្បីពិភាក្សាអំពីទំនាក់ទំនងរវាងធនធានមនុស្ស គោលនយោបាយស្តីពីឧស្សាហកម្ម និងការផ្លាស់ប្តូរផ្នែករចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។
- ដើម្បីពិភាក្សាអំពីការប្រឈមនៃគោលនយោបាយក្នុងប្រទេស និងក្រៅប្រទេសទាក់ទងនឹងធនធានមនុស្ស និងទំនាក់ទំនងឧស្សាហកម្មសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា។
- ដើម្បីលើកឡើងនូវអនុសាសន៍ជាគោលនយោបាយសំខាន់ៗខ្លះ សម្រាប់រយៈពេលខ្លី និងវែង។

បទបង្ហាញនេះ ផ្អែកភាគច្រើនត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយផ្អែកទៅលើការសិក្សារបស់ UNDP ស្តីពី "ការអប់រំនៅឧត្តមសិក្សា និងជំនាញសម្រាប់ឧស្សាហកម្មអន្តរកាល" និងលទ្ធផលបឋមនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ UNDP ស្តីពី " ការសិក្សា SWOT ស្តីពីវិស័យផលិតកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា " ។

ធនធានមនុស្សគឺជា "គន្លឹះ" សម្រាប់គោលនយោបាយស្តីពីឧស្សាហកម្ម

ក្របខណ្ឌជាទស្សនាទាន

សាកលលោក

ភាពបើកចំហ
-ការនាំចេញ និងនាំចូល
-ការវិនិយោគដោយផ្ទាល់ពីបរទេស
-ការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា

សាកលភាវូបនីយកម្ម
-អន្តោប្រវេសន៍
-ចលនាពលកម្មអន្តរជាតិ

សាកលភាវូបនីយកម្ម
-ភាពប្រកួតប្រជែង
-ការចាប់យកសមត្ថភាព

សេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេស

ផលិតភាព និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច
-សេដ្ឋកិច្ចដោយផ្អែកលើចំណេះ
-ឧស្សាហកម្មរោងចក្រ និងសេវាកម្ម
-កំណែទម្រង់ស្ថាប័ន និងបទដ្ឋានគតិយុត្តិ

ធនធានមនុស្ស
-ការអប់រំ (បឋមសិក្សា មធ្យមសិក្សា ឧត្តមសិក្សា)
-ពលកម្មជំនាញខ្ពស់ ជំនាញផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាជាក់លាក់

បច្ចេកវិទ្យា
-ការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍ
-ប៉េតង់ និងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា
-មូលធនអាជីវកម្ម

→ ឥទ្ធិពលសាកល → ច្បាប់បទដ្ឋានគតិយុត្តិស្ថាប័ន

ធនធានមនុស្សគឺជា "គន្លឹះ" សម្រាប់គោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម និងកំណើនដែលគ្របដណ្តប់ដល់មនុស្សគ្រប់រូប

Empowered lives.
Resilient nations.

ធនធានមនុស្ស និងគោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម

- គោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម (រួមមាន គោលនយោបាយ SME) កំណត់អំពីតម្រូវការនូវជំនាញ
  - ជំនាញដែលកើតចេញមកពីកំណើននៃវិស័យ
- គោលនយោបាយអប់រំថែងអំពីការផ្គត់ផ្គង់ជំនាញ និងធនធានមនុស្ស
  - ខ្វះខាត និងចេះតែកើនឡើងពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ
- គម្លាតនៃជំនាញ និងភាពផ្ទុះផ្គងមិនបានសមស្របដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាធនធានមនុស្ស
  - ការកែសម្រួលវិស័យដែលផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមកាន់តែខ្ពស់ អាចនាំទៅរកការផ្ទុះ ផ្គងខុសនៃជំនាញ

-> គោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម និងអប់រំត្រូវ *បំពេញឲ្យគ្នា* និងត្រូវ *សម្លឹងឆ្ពោះទៅមុខ*

ធនធានមនុស្ស និងកំណើនដែលគ្រប់ដណ្តប់ដល់មនុស្សគ្រប់រូប :

- ដើម្បីឲ្យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចអាចផ្តល់ផលប្រកបដោយសមធម៌ និងទូលំទូលាយ ធនធានមនុស្សជាមធ្យមត្រូវតែមានចំនួនគ្រប់គ្រាន់
- ភាពពាក់ព័ន្ធនៃជំនាញមានសារសំខាន់ ដើម្បីធ្វើឲ្យការចូលរួមពីកម្មករមាននិរន្តភាពនៅក្នុងទីផ្សារការងារដែលប្រកបដោយឋាមពល
- ការបណ្តុះបណ្តាល និងបណ្តុះបណ្តាលទៀតដល់កម្មករនូវជំនាញនានាមានសារសំខាន់ ណាស់ក្នុងការរក្សានូវកំណើននៅក្នុងប្រាក់ឈ្នួល និងជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។

តួនាទីរបស់ SMEs ត្រូវពង្រឹងនូវ "ការ" ("glue") សម្រាប់រៀបចំគោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម និងកំណើនសម្រាប់មនុស្សគ្រប់រូប

Empowered lives.
Resilient nations.

SMEs និងគោលនយោបាយឧស្សាហកម្ម :

- វាសំខាន់ណាស់ដែល SMEs បង្កើតការងារ ដោយសារវិស័យនេះមានទំហំធំ។ SMEs បង្កើតជំនាញ ដែលធ្វើឲ្យ មានកំណើនដល់ប្រាក់ឈ្នួល និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងវិសមភាពក្នុងសង្គម។
- SMEs បង្កើតនូវទំនាក់ទំនងដ៏សំខាន់ទៅវិញទៅមកជាមួយក្រុមហ៊ុនពហុជាតិ
- សកម្មភាពនៃសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ និងសង្វាក់គុណតម្លៃនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច
- ការគ្រប់គ្រងវិស័យ SME មានសារសំខាន់ណាស់សម្រាប់ការបង្កើតបច្ចេកវិទ្យា និងស្រូបចូលទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចប្រទេស- សមត្ថភាពស្រូបរបស់ប្រទេសត្រូវបានវាស់វែងដោយគោលការណ៍សំខាន់ៗនៃវិស័យ SME
- វិស័យ SME ខ្វះលំនឹង និងវិសាលភាពសេដ្ឋកិច្ច ដោយសារមានការវិនិយោគតិចតួចនៅក្នុងបច្ចេកវិទ្យា និងមូលធន
- ការវិនិយោគ និងការធ្វើផែនការមានរយៈពេលខ្លី - ភាគច្រើន SMEs បែរជាជួបហានិភ័យទៅវិញ
- SMEs វិនិយោគមិនគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលកម្មករ– វាប៉ះពាល់ដល់កំណើនប្រាក់ឈ្នួលនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច
- គោលការណ៍សំខាន់ស្តីពីធនធានមនុស្សប៉ះពាល់ដល់សកម្មភាពធំៗ ដែលអនុវត្តដោយ SMEs (សូមអានការប្រឈមសំខាន់ៗរបស់ប្រទេសកម្ពុជាខាងក្រោម)

ការប្រឈមសំខាន់ៗរបស់ប្រទេសកម្ពុជា

ការប្រឈមខាងក្នុង

1. ការវិនិយោគមិនគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងធនធានមនុស្សដែលមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ
2. ធនធានមនុស្សជាមធ្យមនៃកម្លាំងពលកម្មបច្ចុប្បន្នដែលមាននៅថ្នាក់បឋមសិក្សា និងអនុវិទ្យាល័យ។
3. ផលប៉ះពាល់នៃការធ្លាក់ចុះនៃកំណើនប្រជាពលរដ្ឋទៅលើការផ្គត់ផ្គង់ពលកម្ម និង ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស
4. ពិពិធកម្ម/ការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវឧស្សាហកម្ម អាចបង្កើនគម្លាត និងការផ្គូរផ្គងជំនាញ មិនបានសមស្រប
5. សេដ្ឋកិច្ចសេរីខ្ពស់ និងការពឹងផ្អែកលើ FDI
6. កង្វះមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក និង **SMEs** ដើម្បីបង្កើតនូវសកម្មភាពសង្វាក់គុណតម្លៃ (value-chain activities)

ការប្រឈមពីខាងក្រៅ និងកាលនុវត្តន៍ភាព

1. ការធ្វើសមាហរណកម្មតំបន់ (GMS-ASEAN-East-Asia) និងការធ្វើចំណាកស្រុក
2. កង្វះពិពិធកម្មទីផ្សារនាំចេញ
3. កង្វះពិពិធកម្ម និងគុណភាពនៃ FDI
4. ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចទាក់ទងនឹងការចាយប្រាក់ដុល្លា (កំណើនប្រាក់ដុល្លា)
5. ផលវិបាកទាក់ទងនឹងសារពើពន្ធ (ការកាត់បន្ថយតារាងពន្ធគយ ការកាត់បន្ថយ ODA និងប្រាក់ចំណូលសារពើពន្ធ)

ការប្រឈមទី ១៖ ការវិនិយោគមិនគ្រប់គ្រាន់ទៅលើកការកសាងធនធានមនុស្សវ័យក្មេងដ៏ច្រើន ដែលមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ

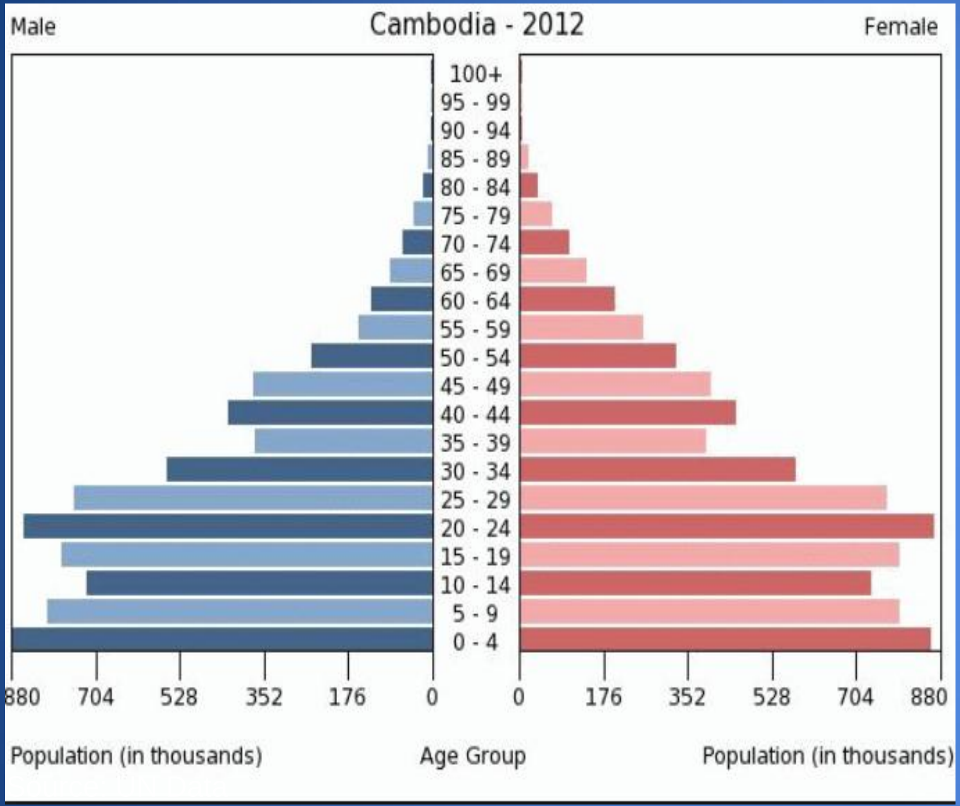

ប្រជាសាស្ត្រ៖

- មានប្រជាជនវ័យក្មេងយ៉ាងច្រើនៅបាតខាងក្រោមពីរ៉ាមីដ
- កង្វះមនុស្សវ័យកណ្ដាលដើម្បីគាំទ្រមនុស្សវ័យក្មេងដើម្បីបង្កើនធនធានមនុស្ស កាត់បន្ថយចំណាយឱកាស (the opportunity cost)
  - ការធ្វើឲ្យមានតុល្យភាពគ្នារវាងការងារ និងការវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យអប់រំ
  - សារសំខាន់នៃការវិនិយោគរបស់គ្រួសារនៅក្នុងវិស័យអប់រំ

ការប្រឈមក្នុងការទទួលបាននូវការអប់រំ

- អត្រាបោះបង់ចោលការសិក្សាខ្ពស់ ជាពិសេសនៅថ្នាក់អនុវិទ្យាល័យ
- ប្រជាជនកម្ពុជាប្រហែល 1.8 លាននាក់អាយុពី 15-35 ឆ្នាំមិនបានរៀនចប់បឋមសិក្សា (CSES 2011)

អត្រាសិស្សដែលបានរៀនបន្ត

បែងចែកតាមកម្រិតថ្នាក់ និងយេនឌ័រ 2005-06/2009-10

UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

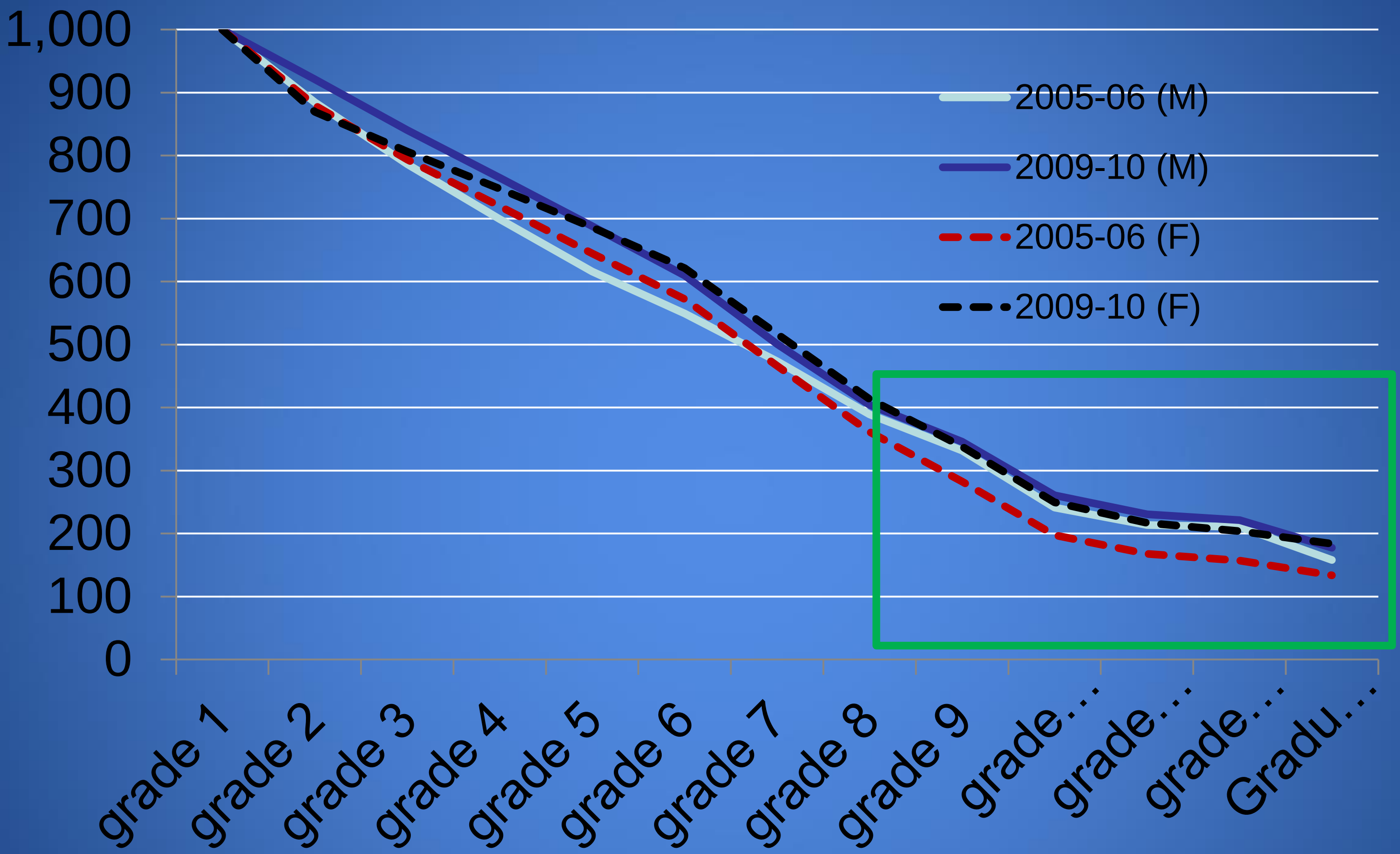

Source: NEA

- អត្រាសិស្សរៀនបន្តទាប (រំពឹង) មានន័យថាមានចំនួនសិស្សតិចតួចនៅបន្តរៀនក្នុងវិស័យអប់រំ

ម៉ូដែលជំនាន់ត្រួតស៊ីគ្នា៖ ចំណាយឱកាសទៅលើការអប់រំ

Figure 1: Normal Generations

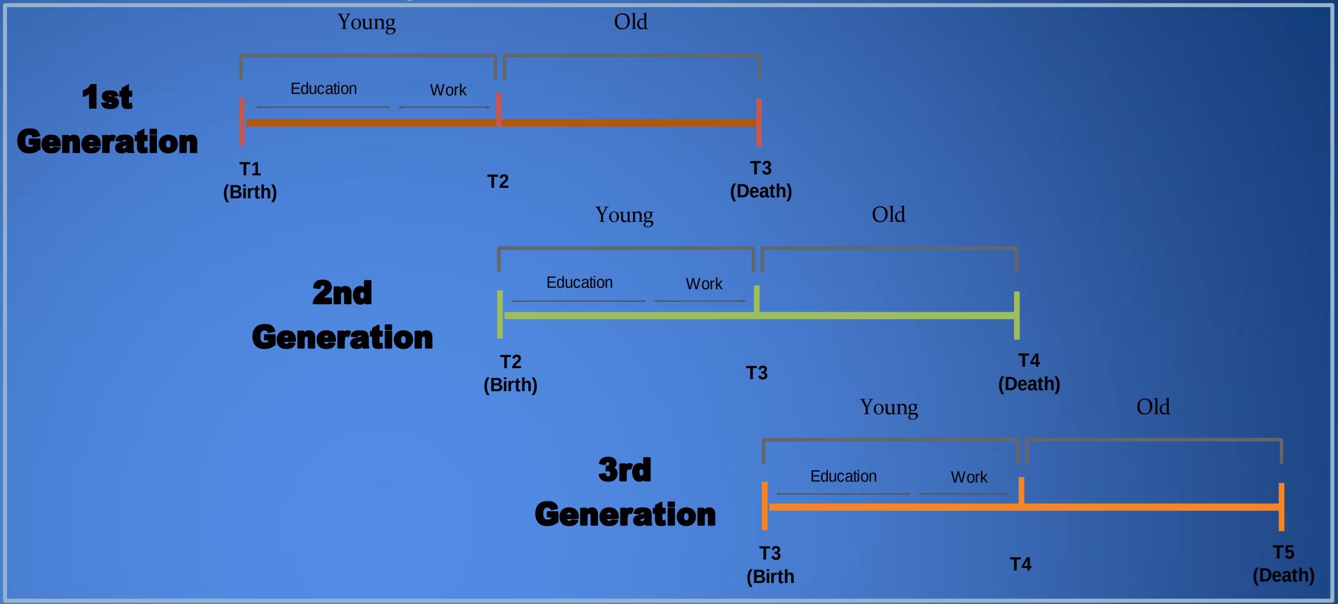

<u>ការអង្កេតពី OGM:</u>

•កម្ពុជាមិនមានប្រជាពលរដ្ឋវ័យចំណាស់ ឬវ័យកណ្តាល គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីកាត់បន្ថយចំណាយឱកាសនៃការអប់រំ

• ប្រជាពលរដ្ឋវ័យក្មេងត្រូវធ្វើការ និងចំណាយពេលរៀនសូត្រតិចតួច

(ការអង្កេតបញ្ជាក់ថា ប្រាក់ចំណូលទាបរបស់គ្រួសារគឺជាប្រភពដ៏សំខាន់នៃអត្រាបោះបង់ចោលការសិក្សាខ្ពស់)

Figure 2: Cambodia

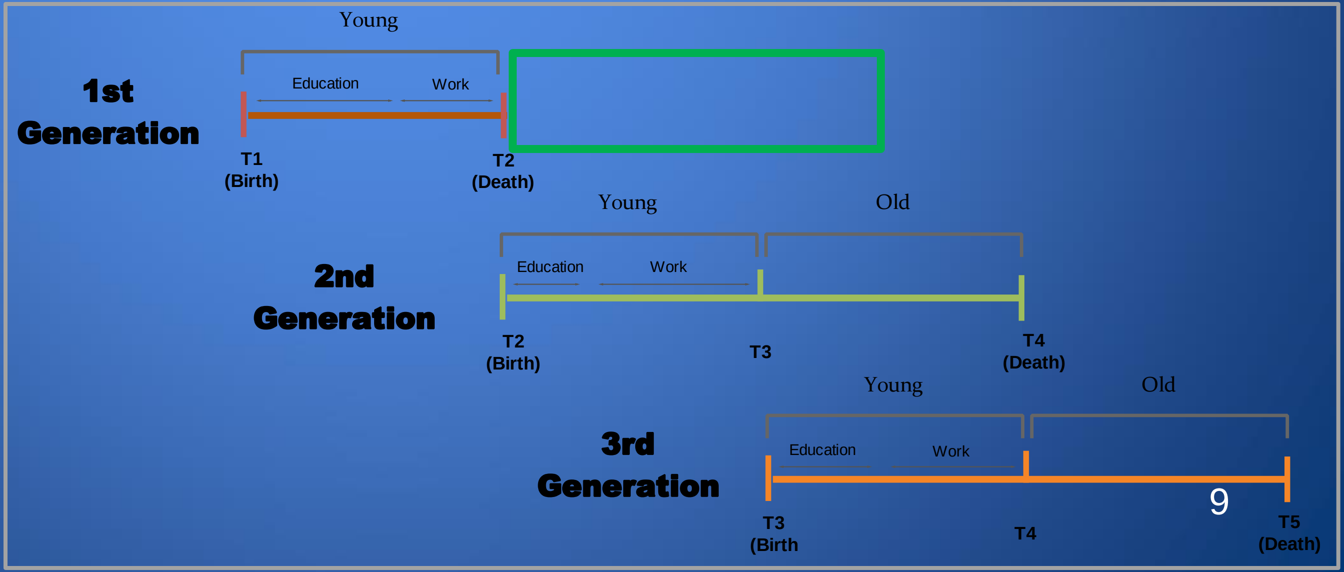

<u>មានន័យថា</u>

•ត្រូវកាត់បន្ថយចំណាយឱកាសទៅការអប់រំ (CCT?)

•សារសំខាន់នៃ TVET និងការបណ្តុះបណ្តាលបន្តនៅពេលដែលពលករ/កម្មករ មានវ័យកាន់តែចំណាស់។

ការប្រឈមផ្នែកខាងក្នុងទី ២៖ ធនធានមនុស្សមធ្យមនៃកម្លាំងពលកម្មបច្ចុប្បន្ននៅកម្រិតថ្នាក់បឋមសិក្សា/អនុវិទ្យាល័យ

តើត្រូវជម្រុញការអប់រំឲ្យដល់វិទ្យាល័យដូចម្តេច?

- 76% នៃកម្លាំងពលកម្ម មិនបានរៀនចប់អនុវិទ្យាល័យ (CSES 2011)

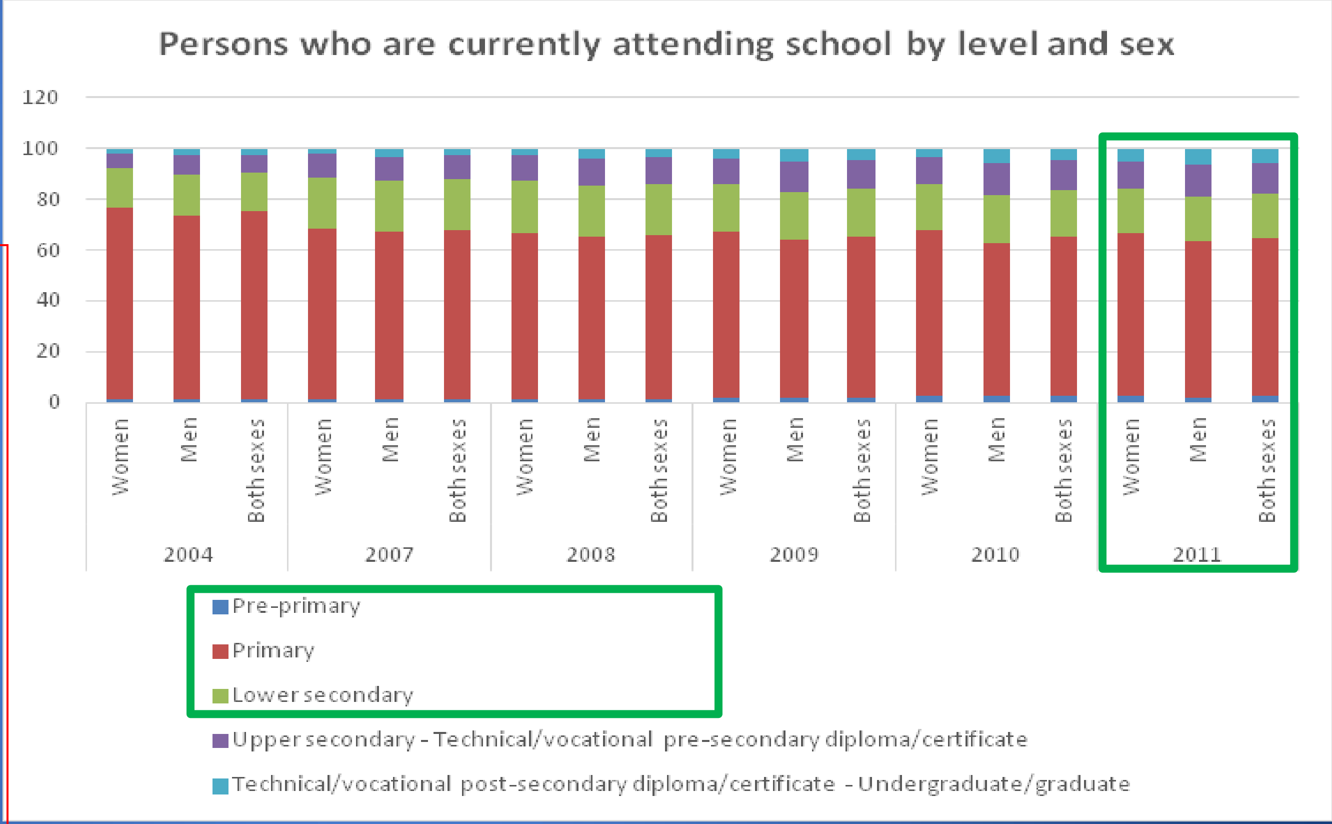

Source: CSES

ជាលទ្ធផល:

•ខ្វះជំនាញជាមូលដ្ឋានដើម្បីគាំទ្រ និងជម្រុញមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្ម ឲ្យកាន់តែខ្ពស់

•ធ្វើឲ្យមានការអភិវឌ្ឍទាប

•បង្កើនចំណាយសង្គម ខ្ពស់ ដោយសារពលករ/ កម្មករមានអាយុច្រើន តែមានការអប់រំទាប-មិនមានតំណាំងចែកនៃកំណើន

ការប្រឈមខាងក្នុងទី ៣៖ ផលប៉ះពាល់នៃការធ្លាក់ចុះនៃកំណើនប្រជា ពលរដ្ឋទៅលើការផ្គត់ផ្គង់កម្លាំងពលកម្ម និងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស

Population: Annual Birth, Death and Balance (in'000), 1955-2060

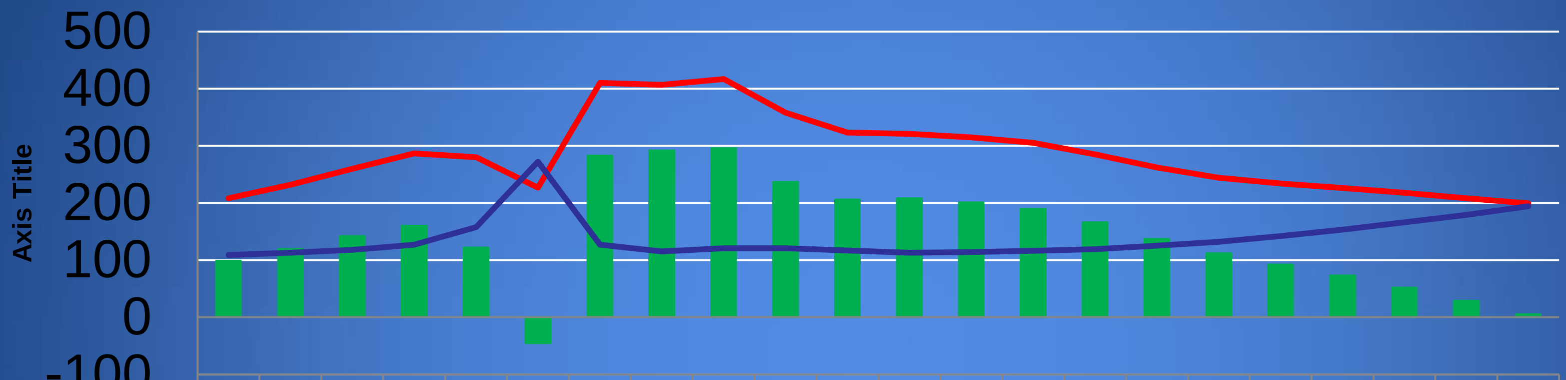

	1950-55	1955-60	1960-65	1965-70	1970-75	1975-80	1980-85	1985-90	1990-95	1995-00	2000-05	2005-10	2010-15	2015-20	2020-25	2025-30	2030-35	2035-40	2040-45	2045-50	2050-55	2055-60
Balance	99	119	142	160	122	-45	283	292	296	237	206	208	201	189	166	137	112	92	73	52	29	5
Bith	208	232	260	287	280	227	410	407	417	358	323	321	315	305	285	262	244	234	226	218	208	199
Death	109	113	118	127	158	272	127	115	121	121	117	113	114	116	119	125	132	142	153	166	179	194

Source: NIS

ផលវិបាក:

- ការចំណាយពលកម្មទាប/ផលិតកម្មដែលចំណាយទាបមិនមែនជាអត្ថប្រយោជន៍ប្រៀបធៀបដែលមាននិរន្តរភាពនោះទេ។
- ភាពបន្ទាន់ក្នុងការកែលំអផលិតភាព និងបង្កើនជំនាញ និងការអប់រំដោយកត្តាខាងក្រៅ (ឧ. ការធ្វើចំណាកច្រុក/ការធ្វើសមាហរណកម្មអាស៊ាន ការងើបឡើងនៃប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា)

ការប្រឈមខាងក្នុងទី ៤: ការធ្វើពិពិធកម្ម និងការពង្រីកឧស្សាហកម្មអាចបង្កើននូវគម្លាតជំនាញ និងការផ្គូរផ្គងមិនត្រឹមត្រូវ

គម្លាតជំនាញ និងការផ្គូរផ្គងជំនាញមិនត្រឹមត្រូវនាពេលបច្ចុប្បន្នដូចដែលការអង្កេតអំពីទស្សនបានចុះផ្សាយ **(Perception Survey)**:

- កង្វះជំនាញ
- ខ្វះខាតកម្លាំងពលកម្ម
- ជំនាញនិយាយ និងជំនាញទំនាក់ទំនង

មានការរំពឹងថានឹងមានគម្លាតជំនាញ និងការផ្គូរផ្គងមិនត្រឹមត្រូវដ៏ធំនៅក្នុងបរិបទនៃការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច :

- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាខ្វះឧស្សាហកម្មមូលដ្ឋានសំខាន់ៗ **(SMEs និងសហគ្រិនករ)** ដែលធ្វើឲ្យអ្នកធ្វើគោលនយោបាយអាចគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់នូវបច្ចេកវិទ្យា បង្កើនជំនាញរបស់ពលករក្នុងស្រុក និងបង្កើតការងារនៅមូលដ្ឋាន។
- ត្រូវបង្កើតនូវស្ថាប័នប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពដើម្បីគ្រប់គ្រងនូវការផ្លាស់ប្តូរនូវរចនាសម្ព័ន្ធនានា។
- បង្កើតនូវទំនាក់ទំនងដើម្បីកែលំអសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុក និងសាកលលោក ។
- សង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុកចាំបាច់ត្រូវបង្កើននូវទំនាក់ទំនងរវាងសាជីវកម្មពហុជាតិ និងការអភិវឌ្ឍ **SMEs**
- សង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ជាអន្តរជាតិចាំបាច់ត្រូវធ្វើឲ្យកំណើនផលិតភាពនៃសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុកមាននិរន្តភាព។

អនុសាសន៍ទាក់ទងនឹងគោលនយោបាយ

1. បង្កើនការផលិតធនធានមនុស្សដល់កម្លាំងពលកម្មដែលមានការអប់រំតិច និងមិនមានជំនាញតាមរយការបណ្តុះបណ្តាលបន្ត

- TVET និងការបណ្តុះបណ្តាលបន្ត (ត្រូវបង្កើនជំនាញដល់ពួកគេនៅកន្លែងធ្វើការ)
  - ការបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់នូវកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលផ្សេងៗ
  - ត្រូវបង្កើតនូវទីភ្នាក់ងារជាតិដើម្បីទទួលស្គាល់គុណភាពដល់វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និងរក្សានូវគុណភាពនៃការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ។
  - ពង្រឹងមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលភូមិភាគ (RTCs)
  - មូលនិធិបណ្តុះបណ្តាលជំនាញទូលំទូលាយថ្នាក់ជាតិ (គម្រោងសាកល្បងរបស់ ADB)
- វិធីសាស្ត្រសហប្រតិបត្តិការកាន់តែធំជាមួយកម្មករ និយោជក និងរដ្ឋាភិបាល ដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការធ្វើសុខដុមនីយកម្មការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធ និងកង្វះខាតជំនាញនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេស។

អនុសាសន៍ទាក់ទងនឹងគោលនយោបាយ

2. ជម្រុញការអប់រំបន្ថែមទៀតដល់អ្នកចូលទីផ្សារពលកម្មថ្មី

- ជួយជម្រុញភាពខ្លាំងរបស់គ្រួសារ និងដោះស្រាយនូវចំណាយឱកាសខ្ពស់ទៅលើវិស័យអប់រំ ដោយហេតុថា មានការវិនិយោគតិចតួចទៅលើការអប់រំប្រជាពលរដ្ឋវ័យក្មេង- ម៉ូដែលជំនាន់ត្រួតស៊ីគ្នា (Overlapping Generation Model)
  - ផ្តល់ទុនបន្ថែមដល់គ្រួសារដើម្បីជម្រុញការវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យអប់រំ (ប្រាក់ឧបត្ថមសង្គហកិច្ចដែលមានភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌ) - ប្រាក់ឧបត្ថមលើប្រាក់ឈ្នួល និងការបណ្តុះបណ្តាល
- កំណែទម្រង់វិស័យអប់រំ
  - ពង្រីក និងកំណត់ស្តង់ដារសម្រាប់សាលាបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា (រួមទាំងការប្រឡង)។
  - បង្កើនការចំណាយទៅលើវិស័យអប់រំដល់ ៤-៥% ប្រហាក់ប្រហែលនឹងប្រទេសអាស៊ានថ្មីដទៃទៀត
  - ពង្រឹងវិទ្យាសាស្រ្តជាមូលដ្ឋាន និងជំនាញគណិតវិទ្យា (STEM)
    - កសាងសាលាវិទ្យាល័យបច្ចេកទេស (គម្រូតាមប្រទេសសិង្ហបុរី)
  - អប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា
  - ត្រូវមានសាកលវិទ្យាល័យរដ្ឋ សាកលវិទ្យាល័យនៅតាមខេត្ត
  - សារសំខាន់នៃសាកលវិទ្យាល័យកសិកម្ម សាកលវិទ្យាសាស្រ្ត និងវិស្វកម្ម
  - វិទ្យាស្ថានអប់រំបច្ចេកទេស និងពហុបច្ចេកទេស
  - ត្រូវលើកកម្ពស់ការផ្តល់មូលនិធិក្រោយថ្នាក់មធ្យមសិក្សា
  - គុណភាពនៃការបង្រៀន (មហាវិទ្យាល័យអប់រំ) និងបង្កើនប្រាក់បៀវត្សរ៍

អនុសាសន៍ទាក់ទងនឹងគោលនយោបាយ

3. ប្រើប្រាស់ភាពជាដៃគូរវាងសាធារណៈនិងឯកជន **(PPP)** ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានៃការធ្វើវិនិយោគមិនបានគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងវិស័យអប់រំ និងការកសាង

- PPP សំខាន់សម្រាប់ការចែករំលែកការចំណាយ និងបង្កើននូវផលចំណេញដល់ទំនិញសាធារណៈ។
- PPP អាចជាផ្នែកដ៏សំខាន់មួយនៃការធ្វើផែនការឧស្សាហកម្ម
- PPP ក៏មានសារសំខាន់ផងដែរក្នុងការសម្រួលបន្ទុកសារពើពន្ធ
- ត្រូវបង្កើននូវការអប់រំជាផ្លូវការនៅក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេស- តួនាទីរបស់ឯកជន និងរដ្ឋាភិបាលមានសារសំខាន់ណាស់
  - សារសំខាន់នៃគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់វិស័យសាធារណៈ និងឯកជននៅក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
  - វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលភាសាជប៉ុន
  - វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលភាសាកូរ៉េ
  - វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលភាសាអាល្លឺម៉ង់
- ក្រៅពីនេះ ប្រើប្រាស់នូវកិច្ចសន្យាលើកទឹកចិត្តសម្រាប់ជម្រុញឲ្យមានការបណ្តុះបណ្តាល៖ ៖ អាហារូបករណ៍រដ្ឋាភិបាល និងអាហារូបករណ៍វិស័យឯកជន
- PPP គឺជាឧបករណ៍ដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍសហគ្រិនករក្នុងស្រុក និងវិស័យ SME

អនុសាសន៍ទាក់ទងនឹងគោលនយោបាយ

4. កសាងនូវឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុកដ៏រឹងមាំដើម្បីកាត់បន្ថយនូវគម្លាតជំនាញ និងការផ្គូរផ្គងនូវជំនាញមិនត្រឹមត្រូវនៅក្នុងបរិបទនៃការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច

- ឧស្សាហកម្មអន្តរកាលគួរតែស្របគ្នាជាមួយការអភិវឌ្ឍជំនាញ និងកំណើនផលិតភាព
  - យុទ្ធសាស្ត្រឧស្សាហកម្មបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងការជម្រុញឧស្សាហកម្មឲ្យកាន់តែខ្ពស់ នឹងបង្កើតនូវការផ្គូរផ្គងជំនាញមិនត្រឹមត្រូវ និងកង្វះជំនាញ
- តម្រូវឲ្យរដ្ឋាភិបាលធ្វើការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មដើម្បីពង្រឹងឧស្សាហកម្មសំខាន់ៗ- ការលើកកម្ពស់ការនាំចេញជាមួយយុទ្ធសាស្ត្រជំនួសការនាំចូល (ដែលត្រូវពិចារណា) ជាផ្នែកមួយនសសង្វាក់គុណតម្លៃផលិតកម្មតំបន់៖ ការកំណត់សង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់នៃឧស្សាហកម្មកម្ពុជា
  - ឧស្សាហកម្មសំខាន់ និងគ្រឿងចក្រធន់ធ្ងន់ដែលត្រូវការការវិនិយោគមូលធនច្រើន។
  - ការលើកកម្ពស់ **SMEs (**តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស)- កម្រង
- ការពង្រឹងការសម្របសម្រួលអន្តរក្រសួង/ស្ថាប័ន ដោយបង្កើតនូវគោលដៅ និងចក្ខុវិស័យជាអាទិភាពរួម
- ត្រូវមានទីភ្នាក់ងារធ្វើផែនការរបស់រដ្ឋាភិបាលកណ្តាលមួយ ដើម្បីសម្របសម្រួល និងបញ្ចូលទៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំដើម្បីបំពេញនូវតម្រូវការនានារបស់វិស័យឯកជន។

Empowered lives.
Resilient nations.

ផ្នែកដែលត្រូវធ្វើការស្រាវជ្រាវបន្ថែមនៅពេលអនាគត

- តួនាទីរបស់វិស័យឯកជននៅក្នុងវិស័យអប់រំសាធារណៈ ភាពជាដៃគូរវាងសាធារណៈនិងឯកជន និងការបំពេញគម្លាតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
  - សហការជាមួយវិស័យឯកជនដើម្បីបង្កើតវិទ្យាល័យបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈបច្ចេកទេស
  - ការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយឧស្សាហកម្ម
  - កំណត់តួនាទីរបស់វិស័យឯកជននៅក្នុងសាកលវិទ្យាល័យ- មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ និងបរិស្ថាន ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ និងហិរញ្ញវត្ថុ ការអភិវឌ្ឍសង្គម
  - ការផ្តល់អាហាររូបករណ៍ និងការអប់រំដល់យុវជនវ័យក្មេងដោយសហការហិរញ្ញវត្ថុជាមួយវិស័យឯកជន និងសាធារណៈ
  - តួនាទីនៃកម្មកររជើងចាស់នៅថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា
  - តួនាទីថ្នាក់ឧត្តមសិក្សានៅក្នុងអាស៊ាន
- កំណែទម្រង់ថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា៖ កំណែទម្រង់កម្មវិធីសិក្សានៅថ្នាក់បឋម និងមធ្យមសិក្សា – STEM វិទ្យាស្ថានអប់រំជាតិដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលគ្រូ ដឹកនាំសាកលវិទ្យាល័យបច្ចេកទេស សាកលវិទ្យាល័យកសិកម្ម សាកលវិទ្យាល័យរបស់កម្ពុជា
- តួនាទីរបស់ថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា និងសហគ្រិនភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា៖ ការបណ្តុះអាជីវកម្ម
- ត្រូវពិនិត្យតាមដាន និងសិក្សាឡើងវិញនូវគោលនយោបាយទីផ្សារពលកម្មទាំងឡាយ៖ សូចនករទីផ្សារពលកម្មសំខាន់ៗ

សូមអរគុណ

E-mail:
Shandrethangavelu@gmail.com

Education and Industrial Policy: Cambodia			
Stage	**Economy**	**Major Industry/ Exports**	**Education policy mix**
1970s	Tragic Period	Agriculture, Mining,	Destruction of educational infrastructure and human capital by war and genocide.
1980s	Reconstruction Central Planning SOEs Collective Farming Trade with Communist Blocks	Agriculture – subsistence Commodity exports – rice, rubber, timber, etc	Rebuilding education system TVET (Assistance from Soviet Union) Foreign language schools (Vietnamese & Russian)
1990s	Rehabilitation & Reconstruction De-collectivization of agriculture Liberalization and Openness - Attract FDI and encourage trade Privatization of State-owned enterprises Triangular Strategies (1998) – Integration to ASEAN MFN-GSP status granted by US, Europe and other garment importers	Agriculture, fisheries, rubber Garment - Export	Expansion of primary and lower secondary education; Private foreign language schools (French & English) allowed; Private university allowed
2000-2013	Rectangular Strategies Poverty elimination Export-Driven TVET Programs Special Processing Zones (Infrastructure development) FTAs – AFTA, ASEAN +1s; WTO EU's Everything but Arms Treatment	Rice, garment, construction, tourism	Education Law (2007) Education for All Primary Education and lower Secondary Liberalization of Higher education Public Universities Private universities Vocational Education (Revisit of TVET)
2013-2020 (Future Industries)	Export-Drive: Manufacturing and Agriculture Sustainable Energy Agriculture Productivity and Competitiveness SME Development (further policy development) Industrial Parks and Infrastructure (network) Railways, Ports and Airports – ASEAN Connectivity Financial Sector Development and Reform	Commodities (Rice, Rubber, Cash Crops), Minerals and Oil-Gas, Agro-processing, bio-fuel Construction and Buildings Electronic and Electrical components assembly, Machinery parts, Transport and Transport Equipments, Paper and Paper products; Plastic Industry; Leather and Furniture; Building materials; Handicraft Garment: diversity into the global production value-chain Business Services, Tourism and Hospitality, Banking and Finance, Telecommunication Services, Logistics, Aviation, Maritime Services, Healthcare, Education services	TVET – Dual Track (Training of less educated (Primary and lower), training of females), Polytechnics, Regional TVETs, training of older workers, CET – Lifelong Learning, Public & Private Partnership – need funding, infrastructure and institutional and legal framework Expansion of Secondary Schools: Basic Literacy, Strong communications skills, Science and arithmetic skills – STEM Expansion of S&T education at Universities: Strong science and engineering degrees – need funding, Leading Universities (Public) Agriculture Universities to develop agricultural technology and improve productivity of agricultural sector Expansion of Entrepreneurship skills Public and Private Partnerships in developing Research Institutes: ASEAN, Japan, Korea, and Chinese research and economic cooperation Skills needed: Technical and Science, Managers, Technicians, Semi-skilled (Clerical) Required Skills: Soft skills – communication – English and other languages, computer skills, teamwork